D17

1

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

Europos LIETUVIS

Nr. 4 (2039) Londonas, 1989 m. vasario 1 d. XLIII

Pabaltijo valstybių nepriklausomybės reikalu 1989.I.19 d. Europos Parlamente Strasburge priimta

REZOLIUCIJA

Rezoliuciją pateikė Mr. B. Nielsen, Mrs. S. Veil ir Mr. C. A. Gasoliba Liberalų ir Demokratų frakcijų vardu. Sausio 20 d. B. Nielsen Europos Parlamento plenume pareiškė, kad rezoliucijos penktas punktas yra standartinis ir nereiškia aneksijos pripažinimo. Šis pareiškimas buvo parlamento prezidento priimtas ir užprotokoluotas.

A. Atsižvelgdamas į Pabaltijo valstybėse aiškiai reiškiamą norą būti nepriklausomom, paliudytą Lietuvos, Latvijos ir Estijos 4 milijonų parašų peticija ir Estijos Parlamento 1989 m. lapkričio 16 d. paskelbta nepriklausomybės deklaracija;

B. Atsižvelgdamas į Helsinkio Baigiamojo Akto I principą, skelbiantį lygybę ir įgimtą teisę į nepriklausomybę ir Baigiamojo Akto VIII principą, nusakantį piliečių apsisprendimo teises;

C. Atsižvelgdamas į anksčiau padarytus nutarimus dėl politinės padėties ir žmogaus teisių Pabaltijo valstybėse;

D. Kadangi Europos bendruomenės nariai niekuomet nepripažino Sovietų Sąjungos Pabaltijo valstybių prijungimo, įvykusio 1939 m. Pakto tarp Hitlerio ir Stalino pasėkoje;

E. Kadangi po 50 metų nuo Hitlerio ir Stalino Pakto ir brutalaus Pabaltijo valstybių nepriklausomybių panaikinimo, neatsižvelgus į pilietines teises, atėjo laikas demokratiškai, garbingai ir skirtingų interesų grupėm priimtinu būdu išspręsti, remiantis piliečių pritarimu ir taikingu bendradarbiavimu tarp Rytų ir Vakarų.

1. Kreipiasi į Sovietų Sąjungos vadovybę, kad ji pripažintų pabaltiečių norus didesnei tautinei nepriklausomybei, ypatingai ekonominėje ir kultūrinėje šakose;

2. Priima dalinį Pabaltijo valstybių tautinių kalbų oficialaus statuso atstatymą, sekant 1988 m. liepos 6 d. Europos Parlamente tuo reikalu padarytu prašymu;

3. Kreipiasi į Sovietų Sąjungos vadus, kad praėjus 50 m. nuo Pakto tarp Hitlerio ir Stalino paneigusio pilietines teises, paremtų Pabaltijo valstybėse demokratinį apsisprendimą, kuris užtikrintų Europos bendruomenės narių-valstybių pripažinimą;

4. Kreipiasi į bendruomenės narių-valstybių užsienio reikalų ministerius susitinkančius politiniam bendradarbiavimui daryti viską kas jų jėgomis įmanoma, kad atsižvelgiant į teisėtus visų skirtingų grupių reikalavimus surastų taikų sprendimą;

5. Paveda Prezidentui perduoti šią rezoliuciją Komisijai, Tarybai, Užsienio reikalų ministeriams susitinkantiems politiniam bendradarbiavimui ir Sovietų Sąjungos ir Pabaltijo valstybių vyriausybėms.

Strasburgas, 1989.I.19

NEPASITENKINIMŲ BANGA

Prieš šią Europos parlamento rezoliuciją pasisakė Lietuvos laisvės lyga, Helsinkio susitarimams remti grupė (žiūr. sausio 11 d. „EL" nr. 1), VLIKAS ir pabaltiečių organizacija „Santalka" vakaruose.

„Amerikos balso" radijo žiniomis, Lietuvos laisvės lyga, Europos parlamento delegacijos lankymosi metu Vilniuje, vasario 6 d., organizuoja protesto mitingą.

Šia rezoliucija nepasitenkinimą žemiau reiškia Nepriklausomybės partija Estijoje.

ESTAI EUROPOS PARLAMENTUI

Sausio 11 d. Estijoje tautinės nepriklausomybės partija kreipėsi raštu į Europos Parlamento prezidentą ir dr. H. J. Seelerį, Baltic Intergroup pirmininką, dėkodama už pagalbą Baltijos respublikoms. Tuo pat raštu Estijos partijos vadovybė pareiškė nepasitenkinimą dėl A. Klimaičio pareiškimo Estijos spaudoje. Jis pasakęs, kad Baltijos tautos gali atgauti suverenitetą ir neatsiskirdamos nuo Sov. Sąjungos.

Estai sako, kad tarptautinės teisės požiūriu toks Baltijos valstybių problemos sprendimas yra negalimas. Be to, jis būtų pražūtingas Estijos, Latvijos ir Lietuvos ateičiai. Tos problemos negalima išspręsti, neatitraukus iš jų teritorijos svetimos kariuomenės. Pirmiausia sąlyga Baltijos valstybių suverenumui atstatyti yra atitraukimas Sovietų okupacinės kariuomenės ir panaikinimas bei pasmerkimas iš Sovietų vyriausybės pusės pagarsėjusių Molotovo-Ribbentropo sutarties slaptų protokolų.

Estijos nepriklausomybės partijos tikisi, kad Europos Parlamente atstovaujamos valstybės, svarstydamos būsimose derybose ginkluotės sumažinimą Europoje, atkreips reikiamą dėmesį į Baltijos valstybių padėtį, nes tik po Sovietų ginkluotų pajėgų atitraukimo iš Baltijos respublikų teritorijos ir kitų priešpaudos priemonių pašalinimo, galės būti sudarytos reikalingos sąlygos Baltijos kraštų gyventojams laisvai pasisakyti. Dabartinėse sąlygose liaudies frontų Baltijos valstybėse laimėjimai platesnio savarankiškumo srityje, Maskvai pasilaikant aukščiausią valdžią, galės reikšti tik Sovietų okupacijos legalizavimą. Tai reikštų visiškai priešingą, kas 1988 metai įrodyta, jog 1940 metais sovietų valdžia Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje buvo įvesta neteisėtu ir nusikalstomu būdu.

„Mes turime teisėtą ir moralinį pagrindą tikėtis, kad Baltijos valstybės, kurios tarpkariniame laikotarpyje buvo visų pripažintos kaip garbingos Europos nepriklausomų valstybių šeimos nariai, turi teisę į suverenumo atstatymą ne mažiau, kaip Namibija ar Palestina — pareiškė Estijos T.N. partijos vadovybė.

„LAUK OKUPANTAI IŠ LIETUVOS!"

MITINGAS KALNŲ PARKE UŽ LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĘ

Mitingą organizavo Lietuvos laisvės lyga ir Lietuvos demokratų partija paminėti Vokietijos-TSRS 1941 m. sausio 10 d. pasirašytą slaptą protokolą, kuris perkėlė Suvalkijos ruožą iš Vokietijos įtakos sferos į TSRS kontrolę. Už tą ruožą TSRS sutiko Vokietijai sumokėti 7,5 milijonų aukso dolerių.

Anot Bogušio, mitingas Kalnų parke prasidėjo 18 val. ir baigėsi 20:15. Terlecko apskaičiavimu, dalyvavo 50,000 žmonių. Bogušis sakė, kad buvo bent 50,000 dalyvių, o gal ir daugiau.

Valdžia netrukdė demonstrantams. Sausio 9 d. „Vakarinės Naujienos" pranešė, kad valdžia davus leidimą mitingui Kalnų parke. Organizatoriams buvo laidžiama išsinuomuoti autobusą su garsiakalbiais. Anot Bogušio, oratorių kalbos buvo aiškiai girdimos. Vienintėlis trūkumas, pasak Terlecko, buvo tai, kad nebuvo šviesų. Tad teko žibintuvus naudoti.

Kadangi valdžia iš anksto davė leidimą mitingui, Laisvės lygos atstovai lankėsi studentų bendrabučiuose, kviesdami jaunimą dalyvauti. Terleckas sakė, kad mitinge dalyvavo daug studentų, nors turbūt vyravo vidurinė karta. Bogušio manymu, dalyvavo daug žmonių iš įvairių amžiaus grupių, įskaitant ir jaunimo. Į Kalnų parką atvyko nemažai lietuvių iš kitų miestų, pvz. Kauno ir Panevėžio.

Demonstracijos pirmininkas Antanas Terleckas pirmas kalbėjo. Bogušio apskaičiavimu, į minią prabilo 26 kalbėtojai. Oficialiai buvo atstovaujamos keturios organizacijas: Lietuvos laisvės lyga, Lietuvos demokratų partiją, Lietuvos Helsinkio grupė ir Lietuvos tautinė jaunimo sąjunga. Kalbėtojų tarpe buvo šie asmenys: Terleckas, Valdas Anelauskas, Jonas Volungevičius ir Arnas Taujanskas iš Lietuvos laisvės lygos; Petras Vaitiekūnas, Antanas Pipiras, Artūras Skučas, Jonas Gelažius, Petras Cidzikas iš Lietuvos demokratų partijos; Viktoras Petkus iš Lietuvos Helsinkio grupės; ir Ričardas Jokinčius,

Lietuvių Informacijos Centras telefonu susisiekė su Lietuvos Laisvės Lygos vadu Antanu Terlecku bei Lietuvos Helsinkio grupės nariu Vytautu Bogušiu Vilniuje ir apklausinėjo juos apie sausio 10 d. mitingą Kalnų parke. Seka iššamus aprašymas to mitingo.

Arijas Bernotas, Paulius Vaitiekūnas ir Stasys Buškevičius iš Lietuvos tautinės jaunimo sąjungos. Bogušio manymu išskirtinas kalbas pasakė Petkus, Skučas, Petras Vaitiekūnas, Anelauskas, Volungevičius, Cidzikas. Terleckas sakė, kad labai geras kalbas sakė Petkus, Anelauskas, Volungevičius ir Petras Vaitiekūnas.

Tribūnoje nebuvo nei valdžios atstovų nei Sąjūdžio vyriausybės narių. Stasys Buškevičius savo kalboje kritikavo Sąjūdį už tai, kad neprisidėjo prie mitingo.

Terleckas ir Bogušis pabrėžė, kad mitingo kalbėtojai labai stipriai pasisakė prieš Komunistų partiją ir už Lietuvos nepriklausomybę. Pasak Terlecko, „niekad taip partija nebuvo koliojama, kaip šiandien". Bogušis pritarė: „Bendrai kalbos labai drąsios, labai aštrios. Tokių tikrai niekados nebuvo anksčiau".

Kalbėtojai reikalavo, kad Raudonoji armija pasitrauktų iš Lietuvos. Pasak Bogušio, mitingo pabaigoj trejetas kalbėtojų „tiesiog kreipėsi į Lietuvos motinas, tėvus, kad nebeleistų savo sūnų į kariuomenę, kad tai okupacinė kariuomenė. Ir bendrai kreipėsi į jaunimą, kad neitų į kariuomenę". Teisininkas Jonas Gelažius aiškino, kad 1949 m. priimta Jungtinių Tautų rezoliucija suteikia teisę okupuoto krašto gyventojams atsisakyti stoti į okupanto kariuomenę. Kalbėtojas Kazimieras Bonkus ragino Lietuvos jaunimą išstoti iš komunistinių organizacijų, nusiplėšti bolševikinę atributiką, kaip raudonas žvaigždes, kaklaraiščius, atkurti senas ar steigti naujas jaunimo organizacijas.

Mitingo metu buvęs partizanas Leonas Laurinskas perskaitė rezoliuciją, nukreiptą į Jungtinių Tautų dekolonizavimo komisiją. Prašoma, kad Lietuvos, Latvijos bei Estijos okupacijos klausimas būtų įtrauktas į JT Generalinės asamblėjos dienotvarkę. (Žiūr. LIC žinią „Sausio 10 d., mitingo rezoliucija").

Daugelis kalbėtojų pasisakė prieš dalyvavimą naujos visasąjunginės liaudies kongreso (ankščiau vadinamos TSRS Aukščiausiosios Tarybos) rinkimuose, kad tai, anot Bogušio, „nekvepėtų 40-tų Liaudies seimu". (Persitvarkymo Sąjūdis išstato savo kandidatus į tuos rinkimus ir ragina lietuvius aktyviai dalyvauti.) Paulius Vaitiekūnas pareiškė, kad referendumas Lietuvoje gali įvykti tik išvedus Raudonąją armiją. Viktoras Petkus tvirtino, kad Maskva pradeda kalbėti apie savivaldą Lietuvai, nes jos imperijai ateina galas. Palygino Maskvos žadamą savivaldą su ta, kurią Lietuva turėjo nacių okupacijos laikais.

Terleckas sakė, kad Sąjūdžio vadovybę kritikavo Tautinės jaunimo sąjungos nariai bei Demokratų partijos atstovai, teigdami, kad „pažadais maitina, maitina, ir galų gale mes nieko negavom, nieko tik vien pažadus". Kalbėtojų tarpe buvo du Sąjūdžio seimo tarybos nariai, Artūras Skučas ir Petras Vaitiekūnas.

Petras Vaitiekūnas sarkastiškai aiškino, kad Vasario 16-toji bus valstybinė šventė. Prie Naručio viešbučio, kur buvo paskelbtas Nepriklausomybės aktas, bus atidengta lenta, kurios komisijai vadovaus Lionginas Šepetys. Bogušis sakė, kad minia į tą Vaitiekūno pastabą reagavo: „Tuoj pat žmonės pradėjo šaukt, kad jokiu būdu jis negali, jo rankos perdaug suteptos".

Petras Vaitiekūnas pasakė, kad Lietuva taps nepriklausoma valstybe su daugeliu demokratinių partijų ir kvietė visus stoti „į pirmąją Lietuvos demokratų partiją".

Vienas kalbėtojas prisiminė Artūro Sakalausko tragišką likimą. Sakalauskas, tarnaudamas Raudonoje armijoje, nužudė kelius kareivius, kurie jį persekiojo ir išniekino. Kalbėtojas sakė, kad Sakalauskas kaltas dėl to, kad jisai nedavė atkirčio pirmomis dienomis kariuomenėje, kai jį pradėjo persekioti. Kalbėtojas Sakalauską palygino su lietuvių tauta: „Mes nedavėm atkirtį okupantui, todėl šiandien mes esam pavergti".

Petras Cidzikas susirinkusiems pranešė, kad sausio 16 d., 18 val., bus piketas prie Lietuvos Aukščiausios Tarybos dėl politinių kalinių bei tremtinių sugrąžinimo į Lietuvą. Jis paminėjo politinius kalinius Arūną Dainauską, Gintarą Muzikevičių ir Boleslovą Lizūną. O tremtiniai, kuriems turi būti atsiprašoma ir leidžiama Lietuvon sugrįžti, tai kun. Alfonsas Svarinskas ir Tomas Venclova. Cidzikas kvietė visus prisidėti prie piketo akcijos.

Prie mitingo pabaigos, rusas svečias iš Leningrado prašė leidimo kalbėti. Jis išreiškė nusistebėjimą, kad lietuvių tauta tokia energinga. Tvirtino, kad yra ir gerų rusų. Ragino lietuvius aiškinti Lietuvoje gyvenantiems rusams, ko lietuviai siekia, kad rusai suprastų savo vietą. Palinkėjo nepriklausomybės. Anot Bogušio, minia tam svečiui kėlė ovacijas.

Mitingo oratoriai labai kritiškai atsiliepė apie Algį Klimaitį. Pasak Terlecko, „visi labai smerkė Klimaičio misiją". Tai buvo galima matyti ir lozunguose, kurie buvo įrašyti demonstrantų laikomuose plakatuose, pavyzdžiui, „A. Klimaitis, Maskvos agentas", „Algi Klimaiti, kiek moka Maskva už paslaugas?", „Kapsukas, Brazauskas, Klimaitis — Lietuvos nepriklausomybės duobkasiai".

Dar kiti lozungai: „Lauk okupacinė kariuomenė iš Lietuvos", „Okupantai neškitės iš Lietuvos", „Okupantai lauk!", „Lauk okupantai iš Lietuvos", „Lauk okupacinė administracija iš Lietuvos", „Lietuvos komunistų partija ir Aukščiausioji Taryba jau gyvena komunizmą. Verge, balsuok už juos", „Brazauskai, ieškokis buto Maskvoje", „Brazauskai, užleisk vietą Genzeliui", „Lietuvos komunistų partija, Kremliaus tarnaitė", „Lietuva grobikų jau nebijo", „Europa — pabaltiečių kančiai krikščionišką solidarumą"! „Pabaltijo valstybių dekolonizavimo klausimą į Suvienytų Nacijų Organizacijos dienotvarkę!" „Pabaltijo valstybių problema, Europos moralinis veidas!".

Mitingo metu žmonės šaukė „laisvę Lietuvai, laisvę", o kai primindavo komunistus, „gėda, gėda, gėda komunistams", „okupantai lauk". Jonas Volungevičius savo kalboje reikalavo, kad Lietuvos komunistai kreiptųsi į tautą prašydami atgailos.

Žmonės atėjo į Kalnų parką su trispalvėm, perrištom juodais kaspinais. Bogušis aiškino, kad „daug kas griežtai pasisakė, kad mūsų tautinė simbolika yra išdarkyta, kad tai laisvės, nepriklausomybės siekiai, o jie dabar patrypti. Tiesiog gėda, kai virš KGB rūmų kabo mūsų trispalvė".

Mitingui pasibaigus, žmonės išsiskirstė dainuodami tautines dainas.

MITINGO, ĮVYKUSIO 1989 SAUSIO 10 D. VILNIUJE, KALNŲ PARKE, REZOLIUCIJA

1941 m. sausio 10 d., Tarybų Sąjungos įgaliotinis Molotovas ir Vokietijos Reicho pasiuntinys Maskvoje grafas von Schulenburgas pasirašė slaptąjį protokolą, kuriuo Tarybų Sąjunga pasižadėjo sumokėti Vokietijos Reichui 7,5 milijonų aukso dolerių už 1939 m. rugsėjo 28 d. slaptojo protokolo nuostatų sulaužymą, Vokietijos Reichui priskirtos lietuviškos teritorijos užgrobimą. Tuo buvo baigtos Lietuvos respublikos, Tautų Sąjungos narės, teritorijos dalybos ir galutinai įvykdytas nepriklausomos Lietuvos inkorporavimas į Tarybų Sąjunga.

Praėjo beveik pusė amžiaus. Nepaisydama lietuvių tautos kovos už laisvę ir nepriklausomybę, TSRS administracija lieka ištikima savo pirmtakų idėjoms. Mes ir toliau esame pavergti. Lietuvos respublikos teritorijoje toliau laikomos gausios TSRS ginkluotos pajėgos.

Protestuodami prieš besitęsiančią trijų Pabaltijo valstybių kolonizaciją, mes, šio mitingo dalyviai, kreipiamės į Suvienytų Nacijų Organizacijos dekolonizacijos komisiją ir pasaulio visuomenę, atkreipdami jų dėmesį į šį grubų tautų gyvybinių teisių pažeidimą. Prašome įtraukti į būsimosios Suvienytų Nacijų Organizacijos Generalinės Asamblėjos dienotvarkę Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupacijos likvidavimo klausimą. *LIC*

71-mų metų Lietuvos Nepriklausomybės Šventės minėjimas Londone prasidės vasario 16-tą, ketvirtadienį, 18.30 val., Lietuvių Namuose rengiamu oficialiu svečių priėmimu.

PAGRINDINIS VASARIO 16-TOS MINĖJIMAS LONDONE

Įvyks vasario 18 d., šeštadienį, 18.00 val., Bishopsgate Instituto salėje, 230 Bishopsgate, London EC2. Vasario 16 minėjimo proga kalbės Lietuvos atstovas Vincas Balickas.

Programoje: Aktorė Živilė Šlekytė-Roache, Londono Lietuvių Maironio mokyklos mokiniai, tautinių šokių grupė „Lietuva", jungtinis Londono ir Nottinghamo lietuvių choras ir Meno Ansamblio „Gimtinė" kanklininkės.

Vasario 19 d., sekmadienį, 11 val. Lietuvių bažnyčioje bus už Lietuvą Mišios, kurias užprašė p. V. Balickas. Giedos Londono lietuvių bažnytinis choras.

Visi Londono ir apylinkių lietuviai kviečiami Šventės proga gausiai dalyvauti oficialiame priėmime, minėjime ir Mišiose. Padėkim broliams ir sesėms Lietuvoje, reikalaujantiems mūsų Tėvynei nepriklausomybės.

DBLS-ga

LIETUVOJE

K. Donelaičio jubiliejus

Sausio 2 dieną Valstybiniame akademiniame dramos teatre, Vilniuje, buvo iškilmingai paminėtas pasaulietinės lietuvių literatūros pradininko Kristijono Donelaičio gimimo 275 metų jubiliejus. Iškilmėse dalyvavo valdžios ir visuomenės atstovai bei svečiai iš užsienio. Po kalbų Lietuvos menininkai atliko jubiliejinę programą. Skambėjo lietuvių liaudies dainos ir Donelaičio amžininkų muzika. Dramos teatro kolektyvas parodė kompoziciją „Jau saulelė vėl..." Sekė koncertas, kuris buvo baigtas J. Zauerveino daina „Lietuviais esame mes gimę".

Armėnijos tragedija

Teikiant pagalbą Armėnijos nukentėjusiems nuo žemės drebėjimo, žuvo du Lietuvos gelbėjimo būrių žmonės. Spitako mieste valant griuvėsius pakelta betono plokštė lūždama sunkiai sužeidė Gediminą Janušauską. Jis mirė pakeliui į ligoninę. Elektros aukštos įtampos laidų buvo nutrenktas iš Ignalinos atvykęs dailydė Leonidas Anikinas.

Naujųjų metų išvakarėse iš Armėnijos į Vilnių atvyko 190 žmonių ir traukiniu atvažiavo 550 žmonių. Tai įvairaus amžiaus sugriautų miestų gyventojai. Du trečdaliai jų — vaikai. Dalis jų apgyvendinti Vilniuje, kiti — Kaune. Laukiama atvykstant daugiau. Jais rūpinasi profesinės sąjungos.

Trynukai Kapsuke

Kapsuko tarprajoninės veislininkystės įmonės veterinarijos gydytojo Romo Stonyno žmona Violeta pagimdė trynukus. Juos pakrikštijo kunigaikščių vardais: Vytautas, Gediminas ir Kęstutis.

Kristijono Donelaičio kapas

(KRISTIJONO DONELAIČIO 275-OSIOMS METINĖMS)

Sovietai užgrobę Mažąją Lietuvą — Prūsų Lietuvą, vienu mostu nutarė ištrinti jos lietuvišką — prūsišką praeitį. Jie pakeitė senuosius prūsų-lietuvių vietovardžius naujais — rusiškais. Taip Tvankstė (Karaliaučius) pasidarė „Kaliningrad", Tilžė — „Sovietsk", Vėluva — „Znamensk", Gumbinė — „Gusev" ir garsiojo lietuvninko rašytojo-poeto miestelis Tolminkiemis — „Čistyje Prudy"...

Sovietiniai imperialistai tuo būdu net Europoje parodė savo barbarišką vandalizmą išnaikindami šimtmetinius senovinius vietovių, upių pavadinimus. Nieko nuostabaus — tokį kultūrinį vandalizmą jie vykdė bei vykdo jau seniai. Pavyzdžiui, senųjų, istorinių Vilniaus senamiesčio gatvių pavadinimų pakeitimas — tai niekas kitas, kaip Lietuvos praeities naikinimas, sovietinis kultūrinis vandalizmas! Tokių istorinių Vilniaus miesto gatvių kaip Pilies, Didžiosios, Aušros Vartų pavadinimas „Gorkio" vardu yra ne kas kita kaip rusinimas ir 600 metų istorijos paneigimas. Tas liečia ir visus kitus Vilniaus senamiesčio gatvelių pakeistus pavadinimus.

Sovietiniai imperialistai, kurie garsinasi kaip „tautų lygybės" įgyvendytojai, savo „tautų brolybę" parodė ištremdami balkarus, čečėnus, kalmukus, totorius iš savo krašto ir išsklaidydami juos Sibiro taigose. (Žiūr. knygoje „Lietuvos Reikalais",išl. 1984 m. 129 psl.). Kolonizavę rusais totorių gimtinę — Krymo pusiasalį — jie ten net išgriovė ir sulygino su žeme totorių kapines, kad neliktų nei ženklo, jog čia jų gyventa.

Panašiai sovietai elgėsi ir Mažojoj Lietuvoj. Jie ištrėmė visus ten dar likusius mažlietuvius ir prigrūdo iš Rusijos atvežtus kolonistus.

Sovietų mokslininko P. Kušnerio išleistoji knyga, kurioje buvo parodomas Mažiosios Lietuvos — Prūsų Lietuvos lietuviškumas, išimta iš apyvartos ir sunaikinta... Lietuviams buvo skleidžiami gandai, kad Lietuvos TSR valdžia nenorėjo imti Prūsų Lietuvos ir dėl to jie tą kraštą prisijungė prie Rusijos „Federacijos", t.y. prie Leningrado srities...

Lietuviams net buvo draudžiama užsiminti apie istorinį lietuviškumą, lietuvius gyventojus — lietuvninkus. Atsirado, tačiau, net rusų, kurie kritikavo Maž. Lietuvos vietovardžių surusinimą. G.V. Metelskij, savo 1969 m. Maskvoje išleistoje knygoje „Gintaro pajūris" rašė, kad tas atėmė kraštui jo istorinį veidą. Labai teisinga pastaba, nes sovietai tuo nori sunaikinti tikrąją to krašto praeitį bei kilmę, kuri buvo aiškiai lietuviška.

Tačiau artėjo didelio lietuvių tautos klasiko Kristijono Donelaičio sukaktuvės: — du šimtai metų nuo jo mirties, nes jis gyveno laike 1714-1780 metų, taigi 1980 metais būtų minima ši sukaktis.

1964 metais — minint 250 metų nuo K. Donelaičio gimimo Tolminkiemyje, sovietai leido pastatyti paminklinį akmenį ir šiek tiek aptvarkyti buvusios Tolminkiemio bažnyčios aplinką. Donelaičio bažnyčia, kurioje jis pastoravo, laike karo buvo sudeginta, apgriauta...

Jau 1960 m. Lietuvos Mokslų Akademija pradėjo ruošti planus Tolminkiemio Donelaičio bažnyčiai atstatyti. 1965 m. įsteigta net speciali komisija rūpintis Kr. Donelaičio palikimų.

Dėl to minėto paminklinio akmens, tai poetas K. Bradūnas pasakė tiesą rusiškiems imperialistams:

„...Kur tavo vietoj tik akmuo,
Ir tas išniekintas perdėm
Apspjautas rusiškom raidėm..."

Garsusis mažlietuvių rašytojas, poetas išgyveno Tolminkiemyje 24 metus. Jis čia kūrė savo garsiuosius „Metus".

1967 m. sovietai leido atvykti iš Lietuvos mokslinei ekspedicijai, kuri darė archeologinius kasinėjimus bei tyrimus. Atrastas K. Donelaičio kapas. K. Donelaitis Tolminkiemyje gyveno laike 1743-1780 metų, t.y. iki savo mirties. Nustatyta, kad K. Donelaitis 1756 m. pastatė Tolminkiemyje naują bažnyčią. Senoji buvo statyta 1682 m. Naujoji bažnyčia buvo mūrinė, bet kiek mažesnė, taipgi turėjo bokštą, kurio viršutinė dalis, atrodo, buvo medinė. Paaiškėjo, kad bažnyčia neturėjo rūsio, buvo laidojama po grindimis. Taip palaidotas ir K. Donelaitis.

Kasinėjant atrasta langų vitražų liekanos, altoriaus pamatai, nustatyta vidaus išvaizda.

Kristijono Donelaičio palaikai-kaulai perkelti Vilniun. Ten, remiantis jo kaukuolės liekana, bandyta atkurti K. Donelaičio portretas — išvaizda.

1967 m. kasinėjimų duomenys įgalino lietuvius architektus parengti Tolminkiemio bažnytėlės restauravimo projektą. Arch. N. Kitauskas 1970 m. užbaigė tą darbą ir vėliau dar suprojektavo specialią kriptą Lietuvos poeto-klasiko palaikams.

Pagaliau, sovietams leidus, 1971 m. pradėti bažnyčios restauravimo-restauravimo-atstatymo darbai, kurie užsitęsė net 7 metus. Dirbo Kauno ir Vilniaus paminklų restauruotojai.

Atstatytos apgriuvusios bažnyčios sienos, uždengtas stogas ir atkurtas bokštas, kurio viršuje įrengta apžvalgos aikštelė. Bažnyčios viduje atkurtos 3 navos su kolonomis, balkonas chorui ir vidurinės navos cilindrinės lubos. Buvę languose vitražai, aišku, padaryti nauji: tų „Metų" tematika ir trečiame atvaizduotas K. Donelaitis.

Kripta įrengta toje vietoje, kur K. Donelaitis buvo palaidotas.

1979 m. užbaigus Tolminkiemio bažnyčios atstatymą Kristijono Donelaičio palaikai perkelti šion kripton, įdėjus nerūdyjančio metalo urnon.

Aišku visi tie atliktieji darbai negalėjo apsieiti be „broliškos" rusų „globos". Atstatytąją Donelaičio Tolminkiemio bažnytėlę apsiėmė globoti Kaliningrado (Karaliaučiaus) srities istorijos — dailės muziejus.

Pirmasis bažnyčios aukštas paskirtas Kristijono Donelaičio muziejui — ekspozicijai. Antrąjį — balkoną pasiėmė rusų muziejus savo parodoms.

Pagrindinėje bažnyčios navoje įrengti suolai, stalas-tribūna paskaitoms. Vidaus įregimus 18 a. stiliuje atliko Vilniaus „Dailės" dirbtuvės.

Atstačius Donelaičio bažnyčią, aptvarkyta ir aplinka: restauruota dalis šventoriaus tvoros, įrengti takai, želdiniai ir net automobilių pastatymo aikštelė. Tiems darbams talkino lietuviai kraštotyrininkai iš Vilniaus, Kauno, Kybartų.

Taip lietuvių pastangomis buvo išgelbėtas K. Donelaičio istorinis palikimas. Jis liūdys apie lietuvišką to krašto praeitį, kurio net šiuo metu nebeliko, nes rusiškieji imperialistai iš Tolminkiemio padarė rusišką „Čistyje Prudy"...

1986 m. spalio mėn. „Dirvoje" Balys G. rašė, kad ok. Lietuvoje, kai kurie rašytojai rūpinosi ir siekė, kad bent tas mažas Mažosios Lietuvos kampelis — Tolminkiemis, kaip K. Donelaičio gyvenvietė būtų priskirtas prie Lietuvos. „Reikalas atsimušė kaip į sieną. Buvo pagrasinta, kad tokie reikalavimai nutiltų. Esą, kai ateis laikas, tas reikalas savaime susitvarkys"... (citata iš „Dirvos", 1986, nr. 42).

Apie tokią sovietinės klastos politikos galimybę buvo rašyta L.L. jau 1972 metais! (Žiūr. „Tikroji Praeitis" 135 psl.). Citata:

„Nežiūrint to, kad sovietiniai imperialistai surusino Prūsų Lietuvą — „Mažąją Lietuvą" pakeisdami net lietuviškus vietovardžius rusiškais, priveždami ten rusų kolonistų, jie leido Tolminkiemyje (Čystyje Prudy), pastatyti Donelaičiui paminklėlį-akmenį (rusišku įrašu). Taipgi leido restauruoti tą bažnytėlę, kur Donelaitis pastoriaudamas sakė pamokslus. Tai nėra daug, bet daugiau nei Kryme. Todėl yra galimybė, kad su laiku jie gali „susiprasti" ir grąžinti „sovietinei" Lietuvai mūsų Prūsų Lietuvą, su apie 1 milijonu rusų kolonistų. Tuo būdu, iš karto — jie turėtų Lietuvoje 1,300,000 rusų ir kitų slavų (gudų, ukrainiečių), kurie greičiausia, yra visai surusėję. Lietuvoje lietuvių nuošimtis, vienu ypu, būtų numūštas iki apie 50 proc. visų gyventojų, o rusai girtųsi atitaisę Lietuvai padarytą istorinę skriaudą".

Aišku, jog tas viskas būtų padaryta su tikslu Lietuvą iš karto surusinti ir priartinti prie Latvijos padėties, kurioje šiuo metu beliko vos 53 proc. latvių...

Atrodo, kad 1972 m. parašytoji prielaida, kuri buvo tiktai logiško mąstymo išvada, žinant rusų imperialistinius siekius bei jų kėslus lietuvių tautos atžvilgiu, dabar kaip ir pasitvirtina.

Laisvoje Lietuvoje, tačiau 1972 m. dar buvo pridėta:

„Toks „Trojos Arklio" įvedimas Lietuvon galėtų būti lietuvių tautos sunaikinimo pradžia. Tačiau, jei ir įvyktų, tai rusams reikėtų dar daugiau laiko padaryti iš Lietuvos „Kazachiją". Nors neatrodo, kad laikas dirbtų mūsų naudai, bet galimas sovietijos su Kinija susirėmimas, gal tą visą reikalą pakeistų geresnėn pusėn.

Jeigu lietuvių tauta įgautų daugiau teisių tvarkyti savo kraštą, tai dar būtų vilties iš tos minėtos problemos išeiti Lietuvai naudinga prasme. Su laiku, gal, didesnioji rusų kolonistų dalis grįžtų atgal į Rusiją, gi, mažesnioji — pasilikusioji, nebesudarytų tokio didelio pavojaus mūsų tautai".

(Žiūr. L.L. 1972 m. Nr. 5 ir knygoje „Tikroji Praeitis", išl. Čikagoje 1985 m., 135 psl. „Sovietinis Tautų Naikinimas ir Lietuva").

Išvadoje, — esant ar galimai tokiai situacijai yra pareiga visai tautai niekad nepasiduoti, bet ieškoti išėjimo, kad ir iš sunkiausių aplinkybių bei sąlygų.

Kaip žinome naciai irgi svajojo apie lietuvių tautos sunaikinimą... Jiems tas nepavyko... Jie patys sužlugo! Mes, kartu su poetu vysk. A. Baranausku galime pasakyti: „Kad tu, gude, nesulauktum — nebus taip, kaip nori..."

L.L. 1986 m. Nr. 24 (1496)

SVETIMOJE SPAUDOJE

RUSIJOJ REVOLIUCIJA — ATEINANČIAIS METAIS!..

Gerai žinome, kad žurnalistai mėgsta sensacijas, todėl jų nestinga ir angliškoje spaudoje. Londono dienraštis *The Guardian,* sausio 16 d. laidoje, įsidėjo straipsnį pavadinimu — *Ateinančiais metais nauja revoliucija,* — kuriame tos sensacijos autorius, tūlas Peter Young įrodinėja, kad revoliucija Sovietų Sąjungoj įvyks 1990 metais, lapkričio mėnesy.

Mus gal ne tiek ta sensacija įdomauja, bet autoriaus samprotavimas apie tokios revoliucijos galimybes ir jos pasekmes.

Jis, pavyzdžiui, ima Irano Šacho valdžios griuvimą ir Rusijos 1917 metų revoliuciją, kada abu valdovai bandė pagerinti gyvenimo lygį, prilygti prie vakarų gyvenimo. To siekiąs ir Gorbačiovas. Bet Gorbačiovo reformos tebėra tik žodžiuose. Masių gyvenimas nepagerėjo, net gal pablogėjo. Gorbačiovo pažaduose piliečiai įžiūri kaip dar vieną komunistinį melą.

Yra ženklų, kad didžiausią rūpestį komunizmo sistemai kelia, jos puvimo ženklai. Rytinė Armėnija ir Azerbaidžianas jau visiškai atmeta Maskvą. Vengrija ruošiasi legalizuoti nekomunistines politines partijas, kurių atstovai taps debatų dalyviais, rekš populiarias nuomones krašte. Dauguma iš Sovietų bloko gyventojų yra nepatenkinti režimu. Jie supranta, kad jų neturtas ir vargana yra rezultatas sovietinės sistemos.

Dauguma rytinės Europos jau kuris laikas buvo pasiruošę revoliucijai. Komunizmas išliko iki šiol todėl, kad gyventojų dauguma mano, išėjus prieš Sovietų tankus, būtų bergždžios pastangos.

1988 metais nepastovumas vyko Sovietijos pakraščiuose. Bet jei nepastovumas išsiplės į centrą — Maskvą ir Leningradą, griuvimas sektų ir visur kitur.

Toliau, Peter Young samprotauja kas vyktų revoliucijos atveju ir ko galima laukti. Jis sako:

— Ten tikrai būtų žudynės, grobimai, plačiai pasklistų tautybių kovos, daugelį buvusio režimo tarnautojų, neabejotinai, rastų bekabančius nuo gatvės lempų stulpų.

Įvykiai Balkanuose ir Kaukaze parodė, kad senieji tautybių skirtumai neužgijo, nes komunistų valdžia slėpė juos nuo viešumos. Sovietų valdžios sugriuvimas, galėtų vesti prie ilgo tautybių civilinio karo.

Vakariečius jis įspėja ir šiaip pataria:

— Tačiau tai nebūtų Vakarų labui, jei Sovietų Rusija suskiltų į tūkstantį kariaujančių dalelių, geriau būtų, kad pasiliktų visumoje, tik palaidesnėje, bet tikroje demokratinėje federacijoje.

Rytų Europos tautos turėtų atgauti savo nepriklausomybes ir aišku, atskiros šalys Sovietų tarpe, kaip Latvija, Lietuva ir Estija, turėtų tą patį padaryti.

Taipgi būtų pageidaujama vengti didelio masto, beatodairinio komunistų žudymo. Teisinis būdas, panašus kaip buvo Nüremburge, turėtų būti priimtas.

Patartina kad Vakarams ieškoti būdų padrąsinti atsakomingus sovietų režimo asmenis; jau dabar sudaryti demokratinių vertybių struktūrą, prieš galimą sovietų režimo griuvimą, o Vakarams pasiruošti konstruktyviai intervencijai.

Apie patį sensacijos autorių straipsnio gale įdėta maža pastabėlė, kad Peter Young yra Adam Smith Instituto narys.

Neminima jo tautybė nei profesija, bet, atrodo, susirūpinęs sovietiniais komunistais, kuriems jau kailis svyla ir kartuvės vaidenas.

K. Vilkonis

LIETUVA IR TARYBŲ SĄJUNGA LEMTINGAISIAIS LIETUVAI 1939—1940 METAIS

JUOZAS URBŠYS

BUVĘS LIETUVOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRAS

15

Kita vertus, ne užsienio atstovų kompetencija spręsti, kuri jų akreditavimo šalies vyriausybė yra teisėta ar neteisėta, konstituciniu ar nekonstituciniu būdu sudaryta. Tai yra išskirtinai kiekvienos valstybės vidaus reikalas.

V. Kancevičius toliau pasakoja apie užsienio atstovų lankymąsi — „prisistatymą" atskiriems naujos vyriausybės asmenims. Savo pasakojimą remia kauniškės spaudos pranešimais. Gal tas taip ir buvo, kaip jis pasakoja, tik daryti iš to išvadų, teisėta ar neteisėta, konstituciniu ar nekonstituciniu būdu sudaryta ta vyriausybė nėra, kaip matėme, teisinio pagrindo. Suprantamas daiktas, kad užsienio atstovai buvo itin smalsūs sužinoti, kas krašte vyksta, ir kad patys tikriausiai ieškojo kontaktų su naujais viešumoje pasirodžiusiais asmenimis, norėdami iš jų patirti, kas kaip vaizduojama, kad galėtų kuo greičiau informuoti savo vyriausybes apie padėtį.

Tačiau neišleistina iš akių ir ta aplinkybė, kad Lietuvos spauda tomis dienomis buvo jau Dekanozovo ir jo patikėtinių diriguojama. Ji vaizdavo visus reiškinius taip, kaip to reikalavo intervento interesai ir jo vedamoji linija.

Šit mažas pavyzdys. V. Kuncevičius rašo: „Dienraštinė spauda — „Lietuvos aidas", „Lietuvos žinios" ir kiti laikraščiai pranešė, kad trečiadienį (birželio 19 dieną) priešpiet naujasis užsienių reikalų ministras prof. V. Krėvė-Mickevičius perėmė iš buvusio užsienio reikalų ministro ministeriją ir pradėjo eiti savo pareigas. Naujasis ministras kartu su buvusiuoju ta proga perėjo visus ministerijos skyrius ir susipažino su jų vedėjais" (149 psl.).

Šio rašinio autorius, paminėtas aukščiau pacituotame sakinyje kaip tos ceremonijos dalyvis, kategoriškai pareiškia, kad nei perdavimo-perėmimo, nei „skyrių" apėjimo, nei susipažindinimo su jų vedėjais iš tikrųjų nėra buvę. Tai yra iš piršto išlaužta žinia. Jei dūmų uždangos sumetimais ji buvo paduota spaudai paskelbti, tai kokia garantija, kad kiti tų dienų spaudos pranešimai buvo ne tokios pat rūšies?

12. Deportacija, kalėjimai

Gavę skubiai išsikelti iš žinybinio buto, apsigyvenome su žmona ir su ūmiai iš savo namų iškeldintąja — jų namas buvo paimtas užėmusiai Lietuvą tarybinei kariuomenei — rašytojo ir pedagogo Prano Mašioto šeima Kačerginėje, viename greitomis išsinuomotame vasarnamyje.

1940 metų liepos 17-toji. Saulėtas rytas. Žvilgsnis pro langą. Aplink vasarnamį stoviniuoja, it sargyboje, tarybiniai kareiviai, jų šautuvai su užmautais durtuvais. Netrukus į kiemą įvažiuoja du juodu laku ir plieno juostomis tviskantys amerikinių markių automobiliai.

— Atvažiavo... — atsiduso žmonos motina Marija Mašiotienė.

Įeina trys ar keturi civiliniais drabužiais vyrai. Vienas iš jų, kaip paskiau aiškėja, lietuvis — Guzevičius, kad būtų panašiau į „vidaus reikalą", „pačių lietuvių" tvarkomą.

Guzevičius kiek varžydamas — o gal tik taip pasirodė — apskelbė, jog aš su žmona tremiami į Tarybų Sąjungą. Ir net paminėjo, rodos, kažkokio įstatymo kažkokį straipsnį. NKVD — Tarybų Sąjungos vidaus reikalų liaudies komisariato — pareigūnai tuo tarpu liepė dėtis daiktus, vaikščiojo ironiškom, iš aukšto žvelgiančiomis akimis po kambarius. Užtikę pravirkusią ilgametę mūsų šeimininkę Saliutę, pasišaipė iš jos:

— Čto, žalko cipej, Vpočiem, jesli chočieš, možiem vziatje tiebia...

(— Ką, gaila grandinių? Pagaliau, jeigu nori, galim paimti ir tave...)

Važiuojam — enkavedistai, žmona ir aš — dviem prašmatniais limuzinais, sakytum kokie užsienio svečiai, visa Laisvės alėja, visu Vytauto prospektu. Prie geležinkelio stoties automobiliai suka į dešinę ir priveža prie toli nuo stoties ant atsarginių bėgių stovinčio traukinio.

Suleido į kupę, sunešė daiktus ir uždarė.

Gal po kokios valandos ar daugiau pasigirdo pravažiuojantys automobiliai, sujudimas, į kupę įėjo sargybinis, uždangstė langą. Vis dėlto pavyko pro plyšelį pamatyti, jog į tą patį vagoną veda nuverstos vyriausybės ministrą pirmininką, Respublikos prezidento pavaduotoją Antaną Merkį, jo žmoną ir gal kokių septyniolikos metų sūnų. Juos nuvedė į kitą to paties vagono galą. Vagono praeigoje nuo lubų iki grindų kabo uždanga, skiriant jį du pusvagonius.

Traukinys pajudėjo. Sargybiniai vėl uždangstė langą. Geležinkelio stoty sustojo. Girdėti publikos šurmulys platformoje.

Stovėjęs, stovėjęs garvežys gailiai sušvilpė, truktelėjo iš palengvo vagonus, šieji bilstelėjo sandūros taukšais — važiuojam!

Išlindus iš tunelio, važiuoją kartu sargybiniai atskleidė lango užuolaidą — galėjome graudentis, žiūrėdami pro jį...

Sudiev, Lietuva!

Deportavo per Maskvą į Tambovą su kelių dienų etapu izoliuotoje pamaskvio dačoje.

Tambove paskelbė mums mūsų „statusą" — po miestą galime vaikščioti, už miesto vykti draudžiama, kas pirmadienį prisistatyti NKVD.

Dažnoki tardymai „paslapčių", pažiūrų, žinių apie kitus žmones, užuominos. Pragyvenimą aprūpino NKVD.

(Bus daugiau)

KRATOS SĄJŪDŽIO LEIDYKLOSE

Užsienio spaudos agentūros praneša apie pirmadienio rytą, sausio devintąją, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Žinių leidykloje valdžios pareigūnų įvykdytą kratą. Turimomis žiniomis kratos buvo padarytos ir kitose vietose, kur yra dauginami įvairūs Sąjūdžio leidiniai, tarp jų informacinis biuletenis „Atgimimas", kuris yra spausdinamas apie šimto tūkstančių egzempliorių tiražu. Valdžios organai,

(Nukelta į 3 puslapį)

Ryšys su Lietuvos skautais

Lietuvoje leidžiamo „Gimtojo Krašto" nr. 48 (1988 m. gruodžio 1-7 d.d.) trečiame puslapyje buvo atspausdintas šis atsišaukimas:

Kreipimasis į Lietuvos piliečius ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenę 1988 m. lapkričio 14 d. Vilniuje įsikūrė Lietuvos Skautų Sąjungos atkūrimo štabas. Skautijos ugnis mūsų Tėvynėje buvo užgesusi 48 metus, tačiau jos kaitra, šildžiusi daugelio jaunuolių širdis, neišblėso. Mūsų skautijos veteranai išsaugojo ištikimybę šiai idėjai iki mūsų dienų.

Lietuvos Skautų Sąjunga atsikuria Tėvynėje jubiliejiniais metais. 1918 m. lapkričio 1 d. mūsų amžinojoje sostinėje Vilniuje įsikūrė pirmoje Lietuvos skautų skiltis. Mūsų Tėvynė ir mūsų skautija nuėjo nelengvą, ir saulėtai šviesų, ir tamsų kaip naktis 70 metų laikotarpį. Ji nuėjo garbingai.

Atkurdami Lietuvos Skautų Sąjungą, raginame jaunuomenę burtis į skautų skiltis ir draugoves visose Lietuvos vidurinėse, o akademinį jaunimą į Akademinį Skautų Sąjūdį aukštosiose mokyklose.

Kreipiamės į visus LSS narius, gyvenančius Lietuvoje, prašydami atsiliepti ir savo patarimais bei veikla prisidėti prie Sąjungos atkūrimo.

Lietuvos Skautų Sąjungos atkūrimo štabas atliks organizacinį ir informacinį darbą iki LSS steigiamojo suvažiavimo.

Registruoti įsikūrusius vienetus ir medžiagą darbui gauti prašome į štabo būstinę. Adresas: Vilnius, S. Daukanto g. 5, Respublikiniai profsąjungų kultūros rūmai, 115 kab., tel 61-28-52. Nuo 18.30 iki 23.00 valandos.

Atgimė Tėvynė, gimėme ir mes.
Metai išaugino skautiškas eiles;
Viską mes pašvęsim Lietuvai mielai,
Motina ji mūsų, o mes — jos vaikai...

(Iš II Tautinės stovyklos 1938 m. dainos).

Budėkime! **LSS štabas**

Šalia atsišaukimo buvo išspausdinta 6 centimetrų didumo lietuviška skautų lelija ažuolo lapų vainike.

Gruodžio 16 (Vokietijos) Aušros tunto ps. Petras Veršelis parašė tokį sveikinimą:

Sesės ir broliai,

Lietuvių Skautų Sąjungos Europos rajono (Vokietijos) Aušros tunto skautės ir skautai sveikina Lietuvos Skautų Sąjungos atkūrimo štabą, pasiryžusį atgaivinti skautus Lietuvoje po 48 metų laikotarpio ir linki Jums sėkmės atliekant šį sunkų ir didingą žygį. Mintimis ir maldomis jungiamės su Jumis, sesės ir broliai, mes stebime Jūsų darbus ir laukiame dienos, kada mes, Jūsų pakviesti, galėsime vėl stovyklauti kaip lietuviai skautai savo Tėvynės miškuose. Jūsų darbas nebus lengvas! Bet nepasiduokite smulkioms organizacinėms problemoms, kurių bus ir turi būti... Skautiškai budėdami ir tarnaudami Dievui, Tėvynei ir artimui, nugalėsite visas kliūtis ir su viltimi širdyje ir su šypsniu veide atliksite tai, kas turi būti padaryta. Dar kartą — sėkmės!

Vis budėdami, *Aušros tunto skautės ir skautai.*

Skubiai buvo sukviesta neeilinė Aušros tunto sueiga, ir sveikinimas buvo pasirašytas 23 skaučių ir skautų, jų tarpe tunto dvasios vadovo kun. Edžio Putrimo, Vytauto Didžiojo draugovės drauginino s.v. psl. Alaino Gromošausko, Jūratės draugovės draugininkės v. sk. Vilijos Bijūnaitės, tuntininkės ps. Jūratės Lemkienės bei ps. Petro Veršelio. Kitą rytą sveikinimas registruotu paštu buvo išsiųstas Lietuvos Skautų Sąjungos atkūrimo štabui į Lietuvą.

Š.m. sausio 14 d. iš Lietuvos buvo gautas šis atsakymas:

Sesės ir broliai!

Ačiū už Jūsų tokius malonius Tėvynėje atgimstančiai Sąjungai linkėjimus. Mes žinome Jūsų didžiulius nuopelnus skautijai ir mūsų Tėvynei toli nuo jos.

Dabar, po 48 metų Lietuvos skautų Sąjunga atgimsta Lietuvoje. Nebetoli tas laikas, kai steigiamasis suvažiavimas pradės naują etapą LSS istorijoje. Lietuvių Skautų Sąjunga, kurios garbingais nariais Jūs esate, nešė tą vilties žiburį pačiais tamsiausiais mūsų tautai metais, nešė tvirtai ir garbingai. Mūsų tauta ir mūsų skautija neužmirš to niekad!

Dabar mūsų laukia bendri darbai ir žygiai brangiosios Tėvynės Lietuvos laisvei ir gerovei. Manome, kad jau labai arti ta diena, kai Jūs iškelsite mūsų valstybės vėliavą skautiškoje stovykloje Lietuvos miškuose.

Sveikiname Jus visus, sesės ir broliai, su LSS įkūrimo 70-mečiu, šv. Kalėdomis ir Naujaisiais 1989 metais! Linkime dar didesnių darbų Lietuvos labui.

Lauksime nuo Jūsų žinios.

Budėkime! Vilnius, 1988.12.31

LSS štabas (štabo nario parašas)

Reikia tikėtis, kad perestroika ne vien leis Lietuvos skautams atsikurti, bet ir ateityje gyvuoti ir išvystyti plačią veiklą. Išeivijos lietuviai skautai, ypač vadovai, yra įpareigoti daryti visa, kas tik įmanoma, padėti atsikuriantiems Lietuvos skautams. O vokietijos lietuviai skautai turės ypatingą uždavinį, nes jie yra išeivijos lietuvių skautų padalinys, kuris randasi arčiausiai Lietuvos. Dievas tepadeda mums, kad mes šį uždavinį teisingai išpildytume.

atža

PASITARIMAS RYGOJE

Sausio 9 dieną, Rygoje įvyko Pabaltijo kraštų Liaudies frontų atstovų susitikimas, kuriame iš lietuvių pusės dalyvavo Vytautas Landsbergis, Virgilijus Čepaitis ir Mečislovas Laurinkus. Buvo pasidalinta informacijomis apie frontų veiklą ir užsibėžtus užmojus, svarstomi įvairūs su tuo susiję konkretūs klausimai, apžvelgti frontų santykiai su valdžios organais. Estijos Liaudies frontas įteikė respublikos vadovybei memorandumą, kuriame reikalaujama iki sausio 16-osios įregistruoti sąjūdį kaip organizaciją. Priešingu atveju, estų frontas numato imtis ryžtingesnių priemonių šiam tikslui atsiekti. Estai intensyviai ruošia taip pat naują Konstituciją, įvairius įstatymus, taip pat ruošiasi aptarti demilitarizacijos klausimą. Estijos liaudies frontas buvo patraukęs į teismą TASS'o agentūrą, apkaltindamas ją šmeižikiškos informacijos platinimu informuojant apie Estijos aukščiausiosios tarybos nutarimus. Jau turėjo įvykti du teismo posėdžiai, bet TASS'o atstovai į juos neatvyko. Į trečiąjį posėdį, remiantis įstatymais, apkaltintieji turės prisistatyti. Latvių frontas turi pastovią kas savaitinę radijo laidą. Atitinkama ministerija buvo įregistravusi Latvių frontą, tačiau dėl to užprotestavo respublikos prokuroras. Šį klausimą svarstė ir Latvijos aukščiausios tarybos prezidiumas padarydamas įdomų nutarimą: jeigu visuomeninė-politinė organizacija pasiskelbė, kad yra įsisteigusi, tai reiškia, kad ji teisėtai egzistuoja, tol kol nebus atitinkamo sąjunginio įstatymo dėl visuomeninių organizacijų. Buvo parengtas ir tokio įstatymo respublikinis projektas, bet pasiuntus jį į Maskvą, jis kažkur dingo. Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio atstovai painformavo, kad Šiaulių miesto vykdomasis komitetas Sąjūdžio miesto tarybą jau užregistravo kaip organizaciją ir kad panašūs nutarimai turėjo būti Kaune ir Klaipėdoje. Lietuvos Sąjūdžio banko sąskaita, betgi, tariamai dėl įstatų nepristatymo, tebėra užšaldyta. Tai laikoma valdžios siekiu apriboti Sąjūdžio veiklą. Lietuvoje įsikūrusios ar atsikūrusios moksleivių ir jaunimo organizacijos, pagal turimas žinias, patiria didelį spaudimą ir net persekiojimą. Puolimai nukreipti ypač prieš skautų organizaciją. Viešai kalbama apie demokratizaciją, o veikiama prieš gyvenimo sudemokratinimą. Estų kompartija, pavyzdžiui, rašo spaudos agentūros, gavusi iš Maskvos nurodymą, kad partija turinti akyliai kontroliuoti būsimuosius rinkimus, neįsileidžiant tokių kandidatų, kurie vėliau Maskvoje reikalautų suvereniteto, keltų triukšmą. Spaudos agentūros rašo, jog reikia manyti, kad ir Lietuvos bei Latvijos kompartijos gavusios panašius nurodymas, kurie akivaizdžiai prieštarauja skelbiamam persitvarkymui.

LIC

SĄJŪDIEČIAI KANDIDATUOJA Į LTSR IR TSRS TARYBAS

Lietuvos rinkiminėse apygardose siūlomi Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio nariai kandidatais į specialius LSTR Aukščiausiosios Tarybos rinkimus sausio mėnesį ir į TSRS Aukščiausiosios Tarybos rinkimus kovo mėnesį.

Sausio viduryje įvyks rinkimai užpildyti kelias LTSR AT vakuojančias vietas. Bent trys sąjūdiečiai kandidatuoja: Vytautas Landsbergis (Vievėje), Kazimieras Motieka (Raseiniuose) ir Zigmas Vaišvila (Šiauliuose).

Iki sausio 24 d., kolektyvai galėjo kelti kandidatus į daugiakandidatinius TSRS Aukščiausios Tarybos rinkimus, kurie įvyks kovo 26 d. Pasak Sąjūdžio Seimo Tarybos nario Mečio Laurinkaus, iki šiol jau 22 sąjūdiečiai iškelti į kandidatus. Lietuvai naujoje TSRS AT skiriama 42 vietos.

Pagal rinkimines taisykles, organizacijos, kurios neturi visasąjunginio statuso negali iškelti kandidatų į TSRS AT. Tačiau, kaip pažymėjo Laurinkus, tai nepakenks sąjūdiečiams, nes juos siūlo ne Sąjūdis, o vietiniai rinkėjų kolektyvai.

Sąjūdžio leidinyje „Atgimimas" (1988 gruodžio 16, nr. 11) Sąjūdžio koordinacinės grupės rinkimams atstovė Angonita Rupšytė aiškina, kad „pagrindinis mūsų uždavinys yra pasiekti, kad Sąjūdžio žmonės dalyvautų visų rinkiminių apygardų darbe, ypač parengiamojoje dalyje — kai susirinkimų metu bus keliami kandidatai į deputatus. Stengsimės, kad įmonėse, įstaigose ir organizacijose, priklausančiose vienai apygardai, būtų balsuojama už tuos pačius žmonės". Toliau, Rupšytė sako, kad apygardose bus įkurti rinkiminiai Sąjūdžio štabai, kurie „domėsis, kokia tvarka iškeliami kandidatai į deputatus, kaip veikia rinkiminės komisijos ir kt. Visos šios priemonės turi padėti pravesti rinkimus sąžiningai ir demokratiškai, kad būtų keliami patikimi žmonės, galintys dorai atstovauti Lietuvai aukščiausioje valdžios grandyje".

Pasak Laurinkaus, šiuo metu sąjūdiečiai važinėja į susitikimus su rinkėjais. Kiekvienas kandidatas ruošia savo platformą. Taipogi, kandidatuojantiems sąjūdiečiams ruošiama bendra platforma Sąjūdžio programos rėmuose.

Sąjūdžio narių, kandidatuojančių į TSRS Aukščiausiąją Tarybą (pagal rinkiminę apygardą) sąrašas.

Alytuje: — Antanas Buračas, Sigitas Geda

Ignalinoje: — Česlovas Kudaba

Kaišiadoryse: — Julius Juzeliūnas

Kapsuke: — Romas Gudaitis

Kaune: — Vaidotas Antanaitis, Kazimieras Uoka

Klaipėdoje: — Zita Šličytė

Panevėžyje: — Vitas Tomkus, Vytautas Landsbergis

Plungėje: — Zigmas Vaišvila

Rokiškyje: — Marcelius Martinaitis

Šiauliuose: — Kazimiera Prunskienė, Romualdas Ozolas

Tauragėje: — Mečys Laurinkus

Ukmergėje: — Gunaras Kakaras

Utenoje: — Algimantas Čekuolis

Varėnoje: — Kazimieras Motieka

Vilniuje: — Bronius Genzelis, Virgilijus Čepaitis, Grigorijus Kanovičius, Kazimieras Antanavičius

Daugumas šių kandidatų yra Sąjūdžio Seimo Tarybos nariai. Visi, išskyrus Kanovičių, priklauso bent Sąjūdžio Seimui.

LIC

LIETUVIŲ MEDICINOS MUZIEJUS

Lituanistikos Institute, Čikagoje, yra įkurtas lietuvių medicinos muziejus. Jo eksponatus sudaro žymių Lietuvoje dirbusių medikų instrumentai, įvairūs mediciną liečiantys dokumentai ir leidiniai, Lietuvoje išduoti medicinos darbuotojų diplomai, daug nuotraukų, kai kurie vaistai. Medicinos muziejaus Čikagoje atidarymo iškilmėse kalbėjęs Lietuvos generalinis konsulas Vaclovas Kleiza priminė, kad lietuviai gydytojai nuo „Aušros" ir „Varpo" laikų rūpinosi ne tik žmonių sveikatos apsaugojimu, taip pat ugdė tautinį sąmoningumą ir kovojo už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Lituanistikos institutas, prie kurio įkurtas lietuvių medicinos muziejus, veikia Čikagos Lietuvių jaunimo centre.

Dr.

NEKROLOGAS

ATSISVEIKINANT SU LIŪTU GRINIUM

Sausio 20 dieną iš anapus Atlanto mus pasiekė skaudi žinia: netikėtai, širdies priepuolio ištiktas, ten mirė inž. Liūtas Grinius, žymus visuomenininkas, buv. ilgametis VLIKo vicepirmininkas ir valdybos narys.

Gimęs 1927 m. spalio 2 dieną Kaune, žinomo Tautos Atgimimo veikėjo ir vėlesnio Lietuvos Respublikos prezidento dr. Kazio Griniaus (1866-1950) šeimoje, jaunas Liūtas mokėsi audringu Lietuvai laikotarpiu Kauno gimnazijoje. Karo metu šeimai pasitraukus į Vakarus, Liūtas 1946 m. baigė Eichstätto lietuvių gimnaziją Vokietijoje ir, persikėlęs su tėvais į JAV, studijavo technikos mokslus Illinois technologijos institute, kuriame įsigijo B.Sc. Eng. vardą. 1953-54 m. toliau studijavo Notre Dame universitete, o 1954-56 m. atlikęs karinę prievolę, dirbo JAV karo laivyno tarnyboje.

Nuo 1945 m. įsijungęs į Lietuvos skautų broliją, Liūtas Grinius išėjo gerą patriotizmo mokyklą. O išaugęs valstiečių liaudininkų ir demokratų aplinkoje, jis taip pat nuo jaunystės juto pareigą tarnauti savo tautai. Jai netekus laisvės, jis pasirinko kovoti dėl Lietuvos nepriklausomybės ir demokratinės santvarkos. Tad nuo 1979 metų matome inž. Liūtą Grinių Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto veikėjų eilėse, VLIKo Valdybos vicepirmininko pareigose, o nuo 1982. — Tautos Fondo Valdyboje.

Politinį darbą jis dirbo planingai ir energingai. Tą stebėjome ypač 1985 metais, kai jis prisidėjo prie Baltijos tarptautinio teismo Kopenhagoje ir Jaunimo išvykos Baltijos jūroje bei Skandinavijos kraštuose organizavimo. Daug širdies jis įdėjo į VLIKo-PLB santykių normalizavimą, į demokratinių pradų įgyvendinimą išeivijoje. Liūtas Grinius buvo principų žmogus, todėl kartais kritiškai vertino kai kurių savo bendradarbių veiksmus. 1988 m. vasario mėnesį pasitraukęs iš VLIKo Valdybos, linkėjo Lietuvos laisvinimo veiksniams įtraukti į veiklą daugiau jaunesnių intelektualinių pajėgų, kad politinės grupės su didesniu pasišventimu, atmetus asmenines ambicijas, dirbtų Lietuvai naudingą darbą. Kad ir pasitraukęs iš VLIKo Valdybos, velionis ir toliau dalyvavo VLIKo Seimo bei Tautos Fondo tarybos posėdžiuose, visuomet iškeldamas opiuosius klausimus, gvildendamas aktualius klausimus išeivijos spaudoje. Jis nuolat bendradarbiavo *Europos lietuvyje* ir kitose išeivijos laikraščiuose. Globojo savo tėvo dr. Kazio Griniaus labai vertingą archyvą.

Inž. Liūtui Griniui mirus, lietuvių tauta nustojo vieno iš didžiųjų kovotojų dėl Lietuvos laisvės ir demokratinių tradicijų puoselėtojų.

J. Vilčinskas

SVETIMOJE SPAUDOJE

(Atkelta iš 2 puslapio)

turimomis žiniomis, jau nuo gruodžio mėnesio cenzūruoja Sąjūdžio leidinius, tariamai dėl to, kad juose nebūtų spausdinama karinio ar strateginio pobūdžio informacija. Iš tikrųjų, gi, pastebi užsienio spaudos agentūros, cenzūros priemonėmis nepaisant persitvarkymo ir veikimo yra siekiama sutrukdyti laisvo žodžio platinimą. Sąjūdžio laidyklose pravestų kratų metu vyko tradicinis ritualas: buvo tikrinama, kaip laikomasi aparatūros naudojimo taisyklių, ar nėra dauginami pašaliniai leidiniai, vyko prie dauginimo aparatų dirbančiųjų apklausinėjimas. Kratos buvo vykdomos plačiu mastu. Jam vadovavo saugumietis Česnavičius. Spaudos agentūros atkreipia dėmesį, kad gruodžio mėnesį buvęs paskelbtas ministrų tarybos dokumentas su nurodymais sugriežtinti apskrities dauginimo įrenginių tvarką, Agentūrų žiniomis, valdžios patvarkymu esanti taip pat uždaryta Sąjūdžio einamoji sąskaita banke, tariamai tuo pretekstu, kad Sąjūdis dar nėra parengęs savo statutą ir dėl to neturįs juridinio asmens teisių. Spaudos agentūros reiškia nuomonę, kad valdžia įvairiomis priemonėmis siekia kuo labiau apriboti Sąjūdžio veiklą.

BE TEISMO

Perspausdiname iš *VYTIES* nr. 7 Stalino genocido Lietuvoje aukų sąrašą. Tebūnie jis tų 400 tūkstančių nelaimingųjų atminties įamžinimo paminklas.

LINKMENŲ APYLINKIŲ IŠVEŽTIEJI

Brukštus Justinas, g. 1900 m., Lapiakalnio km., kalvis, kaip „buožė" kartu su šeima 1949 m. ištremtas į Irkutsko sritį. Grįžo 1957 m. dirbo kalviu, mirė 1981 m.

Brukštienė Ona-Abelytė, g. 1909 m. Cijonų km., iš mažažemių valstiečių, ištremta su šeima 1949 m. į Irkutsko sritį. Grįžo 1957 m., dirbo kolūkyje.

Brukštus Kazys , Justino, g. apie 1940 m., 1949 m. ištremtas kartu su tėvais į Irkutsko sritį. Grįžo 1957 m.

Brukštas Antanas, Justino, g. 1946 m., 1949 m. ištremtas kartu su tėvais į Irkutsko sr. Grįžo 1957 m.

Bubulis Juozas, g. 1890 m., Pelanių km., ūkininkas, 1945 ar 1946 m. buvo suimtas ir teistas už pyliavų neatidavimą, kalėjo Molotovo sr., 1951 m. buvo paleistas ir nuvyko pas šeimą į Krasnojarsko sr.

Bubulienė Veronika-Bilkienė, g. 1893 m., Palūšėje, 1947 m. suimta už pyliavų neatidavimą, po metų paleista kaip invalidė ir su vaikais ištremta į Krasnojarsko sr. Grįžo į Lietuvą.

Bubulis Algirdas, Juozo, g. 1922 m., Pelanių km., buv. ŽUA studentas, 1948 m. kartu su šeima ištremtas į Krasnojarsko sr. Grįžo 1963 m., dirbo miško darbus.

Bubulis Vincas, Juozo, g. 1924 m., Pelanių km., 1948 m. su šeima ištremtas į Krasnojarsko sr. Grįžo 1967 m., dirbo miško darbus.

Bubulytė Birutė, Juozo, g. 1926 m., Pelanių km., 1948 m. su šeima ištremta į Krasnojarsko sr. Grįžo 1972 m., dirbo miško darbus.

Bubulis Hubertas, Juozo, 1928 m. gim., Pelanių km., 1948 m. su šeima ištremtas į Krasnojarsko sr. Pasiliko gyventi ten.

Bubulytė Janina, Juozo, g. 1930 m. Pelanių km., 1948 m., su šeima ištremta į Krasnojarsko sr. Grįžo 1959 m. Dirbo miško darbus.

Bubulis Bernardas, Juozo, g. 1938 m., Pelanių km., 1948 m. ištremtas su šeima į Krasnojarsko sr., ten baigė Medicinos institutą. Grįžo 1979 m., dirbo gydytoju-neuropatologu, mirė Rokiškyje 1988 m.

Garla Juozas, Tomo, g. 1910 m., Vaškūnų km., Švenčionių par., geležinkelietis. Ištremtas 1948 m., žuvo tremtyje.

Garla Nikodemas, Tomo, g. 1912 m., Vaškūnų km., Švenčionių par., civilinės aviacijos lakūnas. 1946 m. suimtas ir nuteistas 10 metų kalėti. Atlikęs bausmę grįžo ir mirė.

Garla Juozas, Nikodemo, g. 1913 m., Meižonėlių km., Švenčionėlių par., geležinkelietis, suimtas 1946 m., kalėjo Vorkutoje. Grįžęs mirė 1980 m.

Garlienė Marija, g. 1920 m., Modžiūnų km., Švenčionių par., tarnautoja, suimta 1948 m., kalėjo Vorkutoje. Grįžo 1960 m.

Garla Mykolas, Tomo, g. apie 1908 m., Vaškūnų km., Švenčionių par., ūkininkas. Ištremtas 1948 m. Grįžo į Lietuvą.

Garlienė Jadvyga, g. 1915 m., Vaškūnų km., Švenčionių par., ūkininkė. Ištremta 1948 m. kartu su vyru ir vaikais.

Garlaitė Marija, Mykolo, g. 1930 m., Vaškūnų km., Švenčionių par., 1948 m. ištremta kartu su tėvais.

Garlaitė Ona, Mykolo, g. 1935 m., Vaškūnų km., Švenčionių par., 1948 m. ištremta kartu su tėvais.

Garlaitė Ona, Mykolo, g. 1935 m., Vaškūnų km., Švenčionių par., 1948 m. ištremta kartu su tėvais.

Garlaitė Janina, Mykolo, g. 1938 m., Vaškūnų km., Švenčionių par., 1948 m. ištremta kartu su tėvais.

Garlaitė Veronika, Mykolo, g. 1948 m., Švenčionių geležinkelio stotyje, vežant tėvus. Grąžinta ir palikta Lietuvoje.

Garla Juozas, Mykolo, g. 1959 m., tremtyje.

Kindulys Kazys, Anupro, g. 1903 m., Kaukiškės km., 1946-47 m. kalėjo Krasnojarske. Grįžo 1951 m., mirė 1958 m.

Disevičienė Sofija-Šerėnaitė, Adolfo, g. 1914 m., Varausiškės km., valstietė. 1945 m. suimta kaip partizano žmona. Kalėjo Gorkio sr. lageryje. Grįžo 1958 m., vyras pasitraukė į Vakarus.

Rukšėnas Hubertas, Justo, g. Kaukiškės km., ūkininkas. 1950 m. ištremtas į Krasnojarsko sr. ir ten mirė.

Rukšėnas Zigmas, Huberto, g. 1924 m., Kaukiškės km., 1950 m. su tėvu ištremtas į Krasnojarsko sr.

Maknys Kazys, Benedikto, g. 1906 m., Benediktavo km., Kirdeikių par., valstietis. 1950 m. ištremtas kaip „buožė" į Krasnojarsko sr. Grįžo 1956 m., dirbo sargu.

Maknienė Melanija-Kazlauskaitė, g. 1909 m. su šeima ištremta į Krasnojarsko sr. Grįžo 1956 m., ganė avis.

Maknytė Jadvyga, Kazio, buv. moksleivė. 1950 m. su tėvais ištremta į Krasnojarsko sr. Grįžo 1956 m.

Maknytė Kazė, Kazio, g., buv. moksleivė. 1950 m. su tėvais ištremta į Krasnojarsko sr. Grįžo 1956 m.

Kušeliauskas Antanas, Juozo, g. 1906 m. Kiaunėliškio km., valstietis. 1952 m. suimtas už ryšius su partizanais, kalėjo Vorkutoje. Lietuvoje buvo likusi žmona ir 4 mažamečiai vaikai.

Gaivenytė Irena, Kazio, g. 1939 m., Sarakalnio km., Kirdeikių par., 1948 m. su seserimis ištremta į Irkutsko sr. Grįžo 1958 m.

Gaivenytė Emilija, Kazio, g. 1926 m., Sarakalnio km., Kirdeikių par., 1948 m. su seserimis ištremta į Irkutsko sr. Grįžo 1958 m.

Gaivenis Algis, Kazio, g. 1942 m., Sarakalnio km., Kirdeikių par. 1948 m. kaip su seserimis ištremtas į Irkutsko sr. Grįžo 1958 m.

Rastenyte Danutė, Juozo, g. 1931 m., Stalgėnų km., buv. mokinė. 1949 m. kaip „buožė" šeimos narė ištremta į Irkutsko sr. Ten susipažino ir susituokė su Liudu Jomantu. Grįžo 1956 m.

Jomantas Liudas, Antano, g. 1913 m., buv. moksleivis. 1951 m. kaip „buožės" šeimos narys ištremtas į Irkutsko sr. Grįžo 1956 m., gyvena Kuršėnuose.

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England

Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 18 svarų;

Užsienyje — 22 švarai (Vokietijoje 70 DM) oro paštu.

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS—KADA—KUR

1989 m.

Vasario 16 d. — priėmimas Lietuvių Namuose Londone.

Vasario 18 d. — Vasario 16 minėjimas, Londone, 230 Bishopsgate Instituto salėje, 18.00 val.

Vasario 25 d. — Vasario 16 d. Minėjimas Nottinghame.

Vasario 26 d. — Derby skyrius ruošia Ukrainiečių klube Vasario 16-tos dienos minėjimą.

Kovo 11 d. — Nottinghamo skyriaus susirinkimas Latvių klube, 6 val.

Balandžio 8-9 — DBLS-gos ir LNB-vės metinis atstovų suvažiavimas Lietuvių Namuose Londone.

Birželio 5 d. — priėmimas Britų Parlamento rūmuose. Priėmimo šeimininkas Tom Sackville MP; ruošia Baltų taryba D. Britanijoje. Įėjimas 12.50 sv.

Birželio 23-25 — Europos Lietuvių Dienos vasario 16 Gimnazijoje Hüttenfelde, V. Vokietijoje.

Liepos 29 iki rugpjūčio 5 d. — Jubiliejinė skautų stovykla Sodyboje.

BLYNŲ BALIUS

Vasario 4 d., 8 val. vak., bus tradicinis blynų balius, Lietuvių Soc. ir Sporto klube Londone, 345a Victoria Park Rd. E.9.

AUKOS SPAUDAI

P. Minto — 2.00 sv.
T. Curzon — 5.00 sv.
P. Sarapinas — 2.00 sv.
A. Dzvonkus — 2.00 sv.
E. Gerutis — 6.50 sv.
B. Simėnas — 7.00 sv
S. M. Blotnys — 16.00 sv.
K. Jankus — 2.00 sv.
V. Kalvėnas — 5.00 sv.
P. Žukas — 7.50 sv.
A. Kulikauskas — 2.00 sv.
S. Barančiukienė — 2.50 sv.
L. Ašmega — 7.50 sv.
V. Krasauskas — 7.50 sv.
V. Bakys — 2.50 sv.
E. Diokas — 2.00 sv.
J. Gudaitis — 2.00 sv.
P. Bielskis — 2.50 sv.
J. Ziliukas — 0.50 sv.
Škotijos Lietuvių klubas — 27.50 sv.
Aukojusiems nuoširdžiai dėkojame.

AUKOS TAUTOS FONDUI

Tautos Fondui aukojo:
S.M. Blotnys — 16.00 sv.
J. Kvietkauskas — 2.50 sv.
Nuoširdžiai dėkoja

TFA D. Britanijoje

PADĖKA

Mano a.a. žmonai Margaritai mirus, dėkoju visoms organizacijoms ir tautiečiams už gėles, aukas Barnardos našlaičių namams ir daugybę užuojautų. Padėka taip pat S. Keturakienei, O. Eidukienei už po laidotuvinę arbatėlę, Eimučiui Šovai ir visiems tautiečiams, kurie gruodžio 28 d. palydėjo Margaretą į jos paskutinę poilsio vietą.

Stengsiuos kiekvienam padėkoti asmeniškai — iki tol visiems nuoširdus ačiū.

Henrikas Vaineikis ir šeima

DERBY

MINĖJIMAS IR SUSIRINKIMAS

Šiuo pranešame, kad vasario mėn 26 d. DBLS-gos Derby Skyrius rengia kuklų Vasario 16 d. minėjimą, po kurio bus skyriaus narių metinis Susirinkimas.

Minėjimas bei susirinkimas įvyks ukrainiečių klubo patalpose 27 Charnwood St. Derby, 1.00 val. p.p.

Visus vietos bei apylinkės tautiečius ir svečius maloniai kviečiame tiek į minėjimą tiek ir į susirinkimą gausiai atsilankyti.

Sk. Valdyba

NOTINGAMAS

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Vasario 25 d. Ukrainiečių klubo salėje, 30 Bentnick Road, Hyson Green, DBLS Nottinghamo skyrius ruošia plataus masto Vasario 16 minėjimą.

Programoje: P. Anužio paskaita. Iš Škotijos atvyksta Canty šeimos dūdų orkestras. Pasirodys stiprios vietinės meninės pajėgos. Prisiminsime V. Kudirkos „Varpo" jubiliejų. Po programos gros populiari latvių muzika „Kaja".

Pradžia — 6.30 p.m. (18.30). Kviečiame senus ir jaunus iš arti ir toli atsilankyti į šį mums visiems reikšmingą minėjimą.

Valdyba

BRADFORDAS

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Vasario 18 d., šeštadienį, rengiamas VASARIO ŠEŠIOLIKTOS MINĖJIMAS.

J. Adamonio paskaita, P. Pucevičiaus koncertas (iš juostelių).

Pradžia 6 val.v.

Visi kviečiami minėjime dalyvauti.

Vyties klubo valdyba

BOLTONAS

PABALTIEČIŲ ŠOKIAI

Boltono lietuviai, estai ir latviai rengia savo metinius šokius. Praeityje šie šokiai buvo didelis pasisekimas ir kadangi vietiniai lietuviai jų rengime aktyviai dalyvauja todėl ir apylinkės lietuviai yra kviečiami į juos atsilankyti.

Šokiai įvyks vasario 4 d., Boltono Ukrainiečių salėje, 99 Castle St., Bolton. Pradžia 7.30 v.v.

Bus graži muzika, didelis maisto pasirinkimas, turtinga loterija ir pigus baras.

Boltoniškiai prašo visus tautiečius šiuose šokiuose gausiai dalyvauti!

PAMALDOS

Bradforde — vasario 5 d., 12.30 val.

Nottinghame — vasario 5 d., 11.15 val. Židinyje.

Leicesteryje — vasario 5 d., 14 val. Švč. Širdyje.

Nottinghame — vasario 12 d., 11.15 val. Židinyje.

Coventryje — vasario 12 d., 14 val. Šv. Elzbietoje.

Leamingtono Spa — vasario 12 d., 16 val. Šv. Petre.

Eccles — vasario 12 d., 12.15 val.

LLMM Kalėdų Eglutė

LLM mokyklos Kalėdų eglutė ir pirmojo trimestro pabaigtuvės įvyko gruodžio 10 d. Lietuvių Namuose. Kaip pernai, taip ir šiais metais balto, girgždančio sniego laukėm — nesulaukėm, (o koks vargas Kalėdų senelio elniams tada!).

Į šią šventę susirinko gražus būrys mūsiškių: visi labai džiaugėmės, savo tarpe matydami gerb. kunigą dr. J. Sakevičių, Dainavos organizacijos ilgametę pirmininkę Janiną Kerienę su vyru, DBLS-gos CV narę Vidą Gasperienę su sūnum Algiu (abu iš Nottinghamo) ir visą eilę mokyklos rėmėjų. Taip pat tėveliai, draugai ir mažyliai — būsimieji mokiniai. Vienu metu imta nuogastauti, kad neužteks kėdžių.

Gida Lipede pasveikino visus susirinkusius, padėkodama už visų nuoširdų dėmesį mokyklai; speciali padėka atiteko Janinai Kerienei ir visoms darbščioms dainavietėms už stambią piniginę paramą mokyklai. Tai jau ne pirmoji parama.

Po to sekė pačių mokytojų surenktas scenos vaizdelis: „LLM mokyklos korespondentas Lietuvoje". Gajutė O'Brien su žvaliu, it varpelis, jaunimu įžygiavo į salę su daina... „Ant kalno mūrai". Na, ir publika tuoj įsisiūbavo dainoje... Juodu, blizgančiu lietpalčiu pasipuošus, šelmiškai užmaukšlinta skrybėle, nerūpestingai ant peties tabaluojančiu foto aparatu (Živilė Šlekytė-Stanton) jau pačiam lėktuve pradėjo savo „žurnalistiką". Čia ji smarkiai apklausinėjo lėktuvo patarnautoją (Daina Gedmintaitė) kas, kur ir kaip vyksta Lietuvoje. Vos lėktuvui nusileidus oro uoste Vilniuj, ji išskubėjo į visus Lietuvos kampus, vesdama pokalbius su ramiais, kiek nustebusiais žurnaliste, žmonėmis. Štai sutinka į darbą skubančią mokytoją (Aldona Cornish), žodis, antras, ir vėl pirmyn. Staiga pasirodo Klaipėdoj ir žymios „LIETUVA" komandos sportininkas (Tomas Stanton), štai ir dideliu krepšiu nešinas paštininkas (Vincukas O'Brien). Druskininkuose rimtais dalykais kalbamasi su poliklinikos vedėja, daktare (Kristina Lipede), Kaune su dailia balerina (Nijole O'Brien), o prie gražiųjų Trakų ežerų išvydo dailią karalaitę (Tonia Gedmintaitė). Be jokių abejonių tai Barboros Radvilaitės klajojanti vėlė.

Ir staiga dumpt-pliumpt prie Birutės kalno Palangoj kuprom susidūrė su lietuvaite turiste iš Čikagos. (Audra Gedmintaitė). Visa pynė kalbų! Bet štai, mūsų žurnalistė jau kalbina ūkininkę (Kristina Lipede), bevarančią į turgų pulkelį kudakuojančių vištų. Toms vištelėms „bešnekant", pastaba publikoje: „kokios šaunios žąselės!". Ponai mieli, miesčionėliai!!

Dar sekė kanklių muzika (Chris Last), trio ir visi kartu, dideli ir maži, pagiedojom gavėninių giesmelių (ačiū Alinai Grinienei) ir sudainavom dainelių, smailiai bežvilgčiodami į pyragus ir kitais skanėstais papuoštų stalų, bet kur tau, kad subildėjo elnių kanopos, durys plėšte atsiplėšė ir tiesiai prie eglutės, Kazimiero „pasotintas", mokinių tautinėm vėliavėlėm išdabintas, pripuolė sušilęs Kalėdų Senis. Pasigyrė, esąs tiesiai iš Lietuvos. Tikėti ar netikėti? Barzda ilga, balta, it alaus puta, o apsiaustas savo raudonu blizgesiu akis dilgina. (Žinot, jog visi varnai kranksėjo, kad šiais metais Kalėdų Senis Lietuvoje tai geltona, tai žalia, o Kaune net mėlyna sermėga buvo pasidabinęs.

Mažųjų akytės, it žiburėliai, sutvisko, o vienam net ilga seilė per smakrelį nutyso. Suprantama, nes Masteikų Vytas dar niekad savo gyvenime nebuvo matęs „gyvo" Kalėdų Senelio.

Po trumpo „egzamino", dalinamos gražios dovanėlės — dauguma jų iš Lietuvos. Burnose jau tirpo obuolinis pyragas (Nika Burns iškepė), nedrąsiai ragaujamas sulos vynas (Chris Last užraugė), ir kiti skanėstai, už ką visiems dar sykį Ačiū!

Programa buvo įamžinta į video juostas net dviem video aparatais (Vladas Gedmintas ir Š Lazdinis). Spragsėjo ir foto aparatai.

Dar sykį nuoširdus Ačiū visiems už prisidėjimą prie kuklios Kalėdų eglutės programos paruošimo.

Ypač mažieji norėtų iš visos širdis palinkėti Kalėdų Seneliui gerų poilsingų metų, nežiūrint kur jis juos praleistų: lapių šalyje Šiaurėj, Lietuvos slėniuose ar lietuviškoj „Sodyboj" prie ...židinio.

Žiogeliai

P.S. LLMM mokiniai dalyvaus Vasario 16 minėjimo programoj.

DBLS METINIS SUVAŽIAVIMAS

1989 m. Visuotinis DBLS Suvažiavimas įvyks šm. balandžio 8-9 d., Lietuvių Namuose, Londone.

Rotacine tvarka iš DBLS CV-bos atsistatydina Vl. Dargis ir E. Šova, kurie sutinka vėl kandidatuoti į CV. Iš DBLS Tarybos atsistatydina A. Ivanauskienė ir J. Levinskas. Kandidatus į DBLS organus galima siūlyti raštu ne vėliau kaip 14 dienų prieš Suvažiavimą, prisiunčiant siūlomo kandidato raštišką sutikimą, arba Suvažiavimo metu, Suvažiavimui sutinkant.

CV primena skyriams suruošti narių visuotinius susirinkimus, išrinkti valdybas bei revizijos komisijas, ir atstovus į Suvažiavimą. Primygtinai prašome visų skyrių siųsti atstovus į Suvažiavimą, nes tai sustiprina DBLS veiklą.

Rezoliucijos, liečiančios DBLS įstatymus bei santvarką, turi būti pristatomos iš anksto, taip kaip įstatymuose numatyta. Jei tokių rezoliucijų būtų, prašome jas dabar siųsti CV-bai.

MANČESTERIS

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Vasario 18 d., šeštadienį, 6 val., v. DBLS Manchesterio skyrius rengia M. lietuvių klube Vasario 16 minėjimą. Paskaitą skaitys H. Vaineikis. Bus ir meninė dalis.

Kviečiame tautiečius dalyvauti.

Skyriaus Valdyba

RAMOVĖNŲ SUSIRINKIMAS

Sausio 21 d. L.K.V.S-gos „Ramovės" Manchesterio skyrius turėjo M. lietuvių klube metinį visuotiną narių susirinkimą, kuriame valdyba ir Revizijos k-sija padarė pranešimus, išrinko valdybą 1989-tiems metams ir išnagrinėjo organizacijos einamuosius reikalus.

Susirinkimui pirmininkavo A. Bučys, sekretoriavo V. Bernatavičius. Balsus skaičiavo A. Rimeikis, V. Chadakauskas ir J. Šablevičius. Protokolą praėjusio susirinkimo parskeitė A. Vigelskas. Sekr. H. Vaineikis perskaitė C.V-bos aplinkraščius.

Iš padarytų pranešimų matėsi, kad skyrius surengė jam išpuolančius minėjimus ir atliko kitus reikalus. Su organizacijomis sugyvenimas buvo geras. Padėkota M. lietuvių klubui už piniginę paramą, rengiant minėjimus. Į ramovėnus įstojo du nauji nariai.

Valdyba išrinkta beveik ta pati. Šių metų valdybą sudaro: pirmininkas — K. Murauskas, vicepirmininkas — H. Silius, sekretorius — H. Vaineikis, iždininkas — A. Jakimavičius; kandidatas — A. Vigelskas.

Revizija: S. Lauruvėnas (pirm.), A. Podvoiskis, J. Keturakis; kandidatas — J. Šablevičius.

Einamuose reikaluose vienas iš svarbiausių pasiūlymų buvo — padėti sugrįžti lietuviams tremtiniams iš Rusijos į Lietuvą. Tuo reikalu bus tariamasi su organais, kurie tais reikalais rūpinasi.

Susirinkimas baigtas sugiedant Lietuvos himną. Po to — vaišės.

Naujai valdybai linkime sėkmės.

A. P-kis

ATEITIES RENGINIAI UŽGAVĖNIŲ VAKARAS

Vasario 7 d., antradienį, M. lietuvių klube yra rengiamas tradicinis Užgavėnių vakaras. Svečiai bus pavaišinti blynais ir kitais užkandžiais.

Kviečiame dalyvauti. *Rengėjai*

ŠV. KAZIMIERO MINĖJIMAS

Kovo 4 d., šeštadienį, 6 val. v. MLK Bendrija rengia M. Lietuvių klube šv. Kazimiero minėjimą. Paskaita V. Bernatavičiaus.

Prašome visus gausiai dalyvauti.

MLK B-jos Valdyba

PASAULYJE

Rinkimai Rusijoje

Daug kalbama apie tuos kovo mėn. neva tai demokratiškus rinkimus į Liaudies Deputatų Kongresą, į kurį kandidatus gali statyti ne vien komunistų partija. Tai yra viena iš svarbiausių Gorbačiovo konstitucinių reformų. Kiek nekomunistų bus išrinkta — niekas nemėgina atspėti, nes taip vadinami konservatoriai (senos tvarkos gynėjai) neužsileidžia ir gina savo pozicijas. Net tokia rimta įstaiga kaip Sovietų Mokslo Akademija nesutiko statyti žymiausio sovietų disidento dr. Andej Sakharov kandidatu į kongreso deputatus. Nežiūrint to, dr. Sakharov vistik buvo pasiūlytas kandidatu. Tai padarė kita organizacija, susidedanti daugiausia iš disidentų ir intelektualų. Bet ar dr. Sakharov bus išrinktas į kongresą, dar neaišku, nes jis turės grumtis su Politbiuro nariu Vitali Vorotnikov. Gali būti dar ir kitų.

Kaip prisimename dr. Sakharov, kaip disidentas išgyveno tremtyje ilgą laiką ir tik Gorbačiovo intervencija galėjo grįžti ir apsigyventi Maskvoje. Jis dabar pritaria Gorbačiovo perestroikai.

Žmogaus teisių konferencija Maskvoje

Preliminariai buvo sutarta 1991 m. Helsinkio Akto peržiūrėjimo konferenciją surengti Maskvoje, bet tik su sąlyga, kad sovietai padarys pažangą žmogaus teisių apsaugos reikale. Britanijos premjerė Margaret Thatcher patiekė sąrašą reikalavimų, nuo kurių įvykdymo priklausys, ar ji sutiks važiuoti į Maskvą 1991 m. Tų reikalavimų tarpe yra pakeitimas sovietų kriminalinių įstatymų, ir kalbos laisvė, tikybos laisvė ir teisė išvažiuoti, o taip pat turi būti paleisti visi politiniai ir religiniai kaliniai.

Vakarai tiki, kad Gorbačiovas tikrai nori žmogaus teisių reformas tęsti, bet yra susirūpinimas dėl padėties satelituose, kaip Čekoslovakijoje, Rumunijoje ir Rytų Vokietijoje.

Susigiminiavo lenkai su vokiečiais

Praėjus 50 metų nuo Vokietijos užpuolimo, Vokietija ir Lenkija, atrodo, pamiršusios praeitį norėtų glaudžiau bendradarbiauti. Spėjama, kad dar šiais metais Vokietijos prezidentas su kancleriu apsilankys Varšuvoje, kur jie bus šiltai sutikti. Lenkijos premjeras neseniai lankėsi Bonoje, kur jis susitarė dėl didelių Lenkijos skolų atmokėjimo sąlygų. Lenkai galės skolą grąžinti zlotais, o vokiečiai juos investuos į Lenkijos pramonę. Iš savo pusės lenkai prižadėjo duoti daugiau teisių ir lengvatų Lenkijoje gyvenantiems vokiečiams, kurių esą ten apie 200.000.

Tuo tarpu santykiai tarp vengrų ir rumunų aršėja. Vengrija nepajėgia apgyvendinti pabėgėlių iš Rumunijos, ir žada kreiptis į JT Pabėgėlių organizaciją.

Imperatorės palydovės — katalikės

Naujoji Japonijos imperatorė Mochiko nori savo palydovėmis pasirinkti dvi katalikes.Tai buvo paskelbta viename Japonijos laikraštyje ir sukėlė didelę sensaciją Shinto religijos centre. Imperatorė yra baigusi Japonijos vienolių vedadamą moterų universitetą, ir sakoma, kad ji jau nuo jaunystės rodė simpatijas katalikybei, bet tas simpatijas ji turėjusi slėpti. Japonijoje esą daug krikščionių — bet tik slaptai. Manoma, kad naujas imperatorius Akihito pamažu keis senas pažiūras į religiją ir į gyvenimą.

Izraelis tarsis su arabais?

Nors oficialiai Izraelio premjeras Shamir tebesmerkia PLO ir jos vadą Arafat, bet privačiai būk tai prisipažino, kad Izraelis turės tartis su PLO atstovais, nes bus per didelis spaudimas iš Amerikos ir Europos. Jis žada patiekti naujus pasiūlymus taikingam sugyvenimui atsiekti. Tuos savo pasiūlymus jis žada nusivežti į Vašingtoną kovo mėn. ir perduoti naujam prezidentui Bušui.

VASARIS — TAUTOS FONDO MĖNUO

Vasario Šešioliktosios proga aukokime Tautos Fondui — kovos dėl Lietuvos laisvės iždui.

Aukas prašome siųsti šiuo adresu:
Lithuanian National Fund,
2, Ladbroke Gardens,
London, W11 2PT.